

23 ЛЮТАГА—

Дзень Савецкай Арміі
і Ваенна-Марскога Флоту

І ПОМНІЦЬ РАТАВАНЫ СВЕТ...

Савецкай Арміі споўнілася 52 гады. 23 лютага маці сардэчна абдымалі сваіх сыноў, жонкі віншавалі мужоў, нявесты — каханых. Былыя аднапалчане, што ў сорок чацвёртым прамерылі пешкі амаль усю Еўропу, моцна паціскалі адзін аднаму рукі. Раскацістым «ура» адказвалі на прывітальныя словы Загаду міністра абароны СССР маладыя хлопцы, якія служаць цяпер у радах Савецкіх Узброеных Сіл.

Дзень Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту — адзін з самых знамянальных у нашай краіне, свята, якое прыходзіць у кожны дом. Яго адзначаюць усе, бо ў адной сям'і сын у арміі, у другой — бацька толькі нядаўна расставіў з ваенным мундзірам, у трэціх, як самыя дарагія рэліквіі, берагуць і захоўваюць узнагароды блізкіх людзей, што не вярнуліся да роднага парога з-пад Кенігсберга ці з Сандамірскага плацдарма.

Народ і армія для нас паняцці непадзельныя. Сённяшні воін — і салдат і афіцэр — заўтра можа змяніць гімнасцёрку на рабочы камбінезон. І наадварот, той, хто сёння стаіць ля станка, водзіць у полі трактар, заўтра па закліку Радзімы стане ля ракетнай устаноўкі, павядзе танк. Бацькаўшчына наша, наш лад жыцця, наш народ — самае дарагое для кожнага савецкага чалавека, і таму ён лічыць сваім свяшчэнным абавязкам бараніць іх.

Армія Краіны Саветаў карыстаецца шырокай павагай і шчырай любоўю ў народзе. З той пары, калі салдат і матрос перасталі служыць інтарэсам купца і абшарніка, ахоўваць іх дабро, нажытае на эксплуатацыі працоўнага людзі, і павярнулі зброю супраць цара і буржуазіі, з той пары ў народзе перасталі баяцца «чалавека са стрэльбай». Рэвалюцыйны салдат і матрос, выхадцы з рабочага ці сялянскага асяроддзя,

сталі надзейнымі і вернымі абаронцамі прыгнечаных, разам з імі пайшлі на бітву за лепшы лёс, за волю і свабодную працу.

Уладзімір Ільіч Ленін, які быў арганізатарам і стваральнікам Узброеных Сіл нашай краіны, гаварыў, што кожная рэвалюцыя толькі тады чаго-небудзь вартая, калі яна ўмее абараняцца. Не для заваявальных паходаў, не для пакарэння чужых зямель і народаў нарадзілася ў палымі змаганні Чырвоная Армія. Не дзеля гэтага мільёны рабочых і сялян пакідалі свой дом, мірную працу і добраахвотна ішлі на фронт. З усіх бакоў лезлі на маладоў Савецкую Расію ворагі. Задумшчы сацыялістычную рэвалюцыю імкнуліся казакі Каледзіна і юнкеры Дзянікіна, банды Махно і Антонова. Амерыканскія, англійскія, французскія імперыялісты слабі экспедыцыю за экспедыцыяй.

Чырваназорны баец можна ўстаў на абарону Кастрычніка. І свет удзячны яму за тое, што ён не пахіснуўся ў цяжкай схватцы, што збярог для чалавецтва першую ў свеце дзяржаву працоўных.

Вернай пераемніцай і прадаўжальніцай баявых традыцый Чырвонай Арміі з'яўляецца Савецкая Армія. На яе ўскладзена высокая і пачэсная місія — несці народам вызваленне, стрымліваць лютую нянавісць імперыялістаў, не даць разгарэцца новай сусветнай вайне, стаяць на варце мірнай працы нашага народа і народаў краін сацыялістычнай садружнасці.

У сорок пятым савецкі салдат даноў сваёго жыцця і крыві прынёс вызваленне ад фашызму Польшчы і Балгарыі, Югаславіі і Венгрыі — усёй Еўропе, якой Гітлер накіраваў незаўздросны лёс задворка «вялікага рэйха». Ён смела і адкрыта можа глядзець у вочы людзям, бо яго меч караў во-

рага, але ніколі не помсціў, нават за страшэнныя злачынствы. Ён заўсёды быў справядлівым і высакародным.

Яшчэ ішоў бой за рэйхстаг, яшчэ курэў пыл над свежымі руінамі Берліна, побач паміралі сябры, а вусаты савецкі старшыня ці зусім бязвусы маладзенькі яфрэйтар дзяліліся з учарашнімі ворагамі акрайцам хлеба, апошнім кацляком супа. Ля савецкіх палыхых кухань выстройваліся чэргі галодных берлінцаў.

— Ешце на здароўе і жывіце сабе спакойна, толькі не чапайце нас.

Час не выкрасліць з гісторыі чалавецтва чорную ноч фашызму над цэлым кантынентам, ганебныя дзеянні амерыканскай ваеншчыны ў В'етнаме, агрэсію ізраільскіх сіяністаў на Бліжнім Усходзе. На сумленні ж савецкіх воінаў не было і не будзе ні Асвенціма, ні Бухенвальда, ні в'етнамскай вёскі Сонгмі, ні жудаснай драмы соцен тысяч арабскіх бежанцаў. Там, дзе праходзіў савецкі салдат,

заставаўся добры след. Ён урэзаўся ў памяць вязням фашысцкіх канцлагераў, вызваленых за пяць мінут да расстрэлу, яму і сёння з удзячнасцю піша маці, дзіця якой ён ураваў пад кулямі ворага.

Сёння яму з удзячнасцю паціскаюць рукі чэшскія рабочыя, славацкія кааператары, старыя камуністы і студэнты за тое, што ён стаў на шляху чорнай плыні контррэвалюцыі ў Чэхаславакіі. Хай сабе ўзнямаюць лямант няпрошаныя адвакаты «гуманнага сацыялізма», называюць нас інтэрвентамі — нашы дзеянні ацэніць гісторыя. Але ўжо і сёння чалавеку непрадузятаму ясна відаць, дзе праўда, а дзе самая звычайная дэмагогія. У жніўні 1968 года Савецкая Армія разам з воінамі чатырох краін сацыялістычнай садружнасці прыйшла ў Прагу і Браціславу толькі з адзінай мэтай — не дапусціць, каб марна загінулі добрыя ўсходы, якія даў сацыялізм у Чэхаславакіі за 25 год, дапамагчы працоўным выстаць

у барацьбе з контррэвалюцыйнай навадай, не згубіць правільную арыентацыю ў злазным патоку дэмагогіі і хлусні ўсіх тых, хто прагнуў «удасканаліць» сацыялізм, зрабіць яго прыймальным для капіталістычнага Захаду.

Час ужо цяпер пацвярджае слушнасць гэтай акцыі. Як адзначаецца ў пісьме ЦК Кампартыі Чэхаславакіі, прынятым на студзеньскім пленуме, у краіне «былі літаральна парушаны асновы сацыялізма, падрыхтоўваўся контррэвалюцыйны пераворот».

Савецкая Армія з гонарам выканала свой інтэрнацыянальны абавязак перад чэхамі і славакамі ў 1968-ым годзе, так як перад усім светам пад Сталінградом і Курскам у 1943-ім. Армія Краіны Саветаў заўсёды будзе гарантам міру і бяспекі на нашай планеце. Вось чаму яна карыстаецца такой пашанай у нашага народа, такім гонарам у людзей добрай волі ва ўсім свеце.

БЮДЖЕТ СОВЕТСКИХ ПРОФСОЮЗОВ

Состоявшийся в конце января Пленум ВЦСПС утвердил бюджет профессиональных союзов СССР на 1970 год.

Доходы бюджета планируются в сумме 1 553 миллионов рублей — на 7,4 процента больше, чем в 1969 году. Этот рост объясняется развитием экономики, увеличением численности рабочих и служащих, ростом фонда заработной платы. Главный источник финансирования профсоюзов — ежемесячные членские взносы трудящихся. Они составляют две трети доходной части бюджета. Советские профсоюзы выросли в самую массовую организацию, объединяя свыше 90 миллионов человек, 97 процентов всех рабочих и служащих страны.

Кроме членских взносов, доходная часть бюджета включает и поступления из других источников: от эксплуатации клубов, киноустановок, спортивных сооружений, отчислений хозяйственных органов.

Расходы бюджета предусмотрены в сумме 1 524 миллионов рублей. Куда пойдут эти средства?

Основная часть профсоюзных средств расходуется на мероприятия по повыше-

нию культурного и образовательного уровня рабочих и служащих, на улучшение их бытовых условий, организацию отдыха, развитие физической культуры и спорта.

В воспитательной работе советских профсоюзов важнейшая роль принадлежит их культурным учреждениям, сеть которых из года в год растет. Ныне профсоюзы имеют более 21 тысячи клубов, домов и дворцов культуры, 240 тысяч красных уголков, более 30 тысяч библиотек и 42 тысячи киноустановок. На организацию культурно-массовой работы среди трудящихся наряду с государственными средствами ежегодно профсоюзами расходуются сотни миллионов рублей.

Имея в своем распоряжении около трех тысяч санаториев, пансионатов, домов отдыха, профсоюзы обеспечивают лечением и отдыхом ежегодно около 8 миллионов рабочих, служащих и их семей. В ближайшие годы намечено охватить санаторно-курортным лечением 9—10 миллионов трудящихся, для чего необходимо построить здравницы на 145 тысяч мест дополнительно и вложить из

средств социального страхования 1 750 миллионов рублей.

Следует отметить, что сейчас постоянно возрастающий спрос на путевки удовлетворить в полной мере трудно. Где же выход? По предложению советов и комитетов профсоюзов Пленум принял решение о создании централизованного фонда ВЦСПС в размере пяти процентов от суммы членских взносов для финансирования строительства санаторно-курортных учреждений.

Советские профсоюзы проявляют большую заботу о развитии физической культуры и спорта трудящихся. В распоряжении рабочих, служащих и их семей — 2 400 стадионов, около 7 тысяч спортивно-гимнастических залов, 170 закрытых плавательных бассейнов и другие спортивные сооружения. Пользоваться ими могут все и бесплатно. Только в 1970 году на развитие физической культуры и спорта из средств профсоюзов выделяется 340 миллионов рублей.

Значительное место в расходах профсоюзов занимают средства, выделяемые на оказание материальной помощи рабочим и служащим, временно оказавшим-

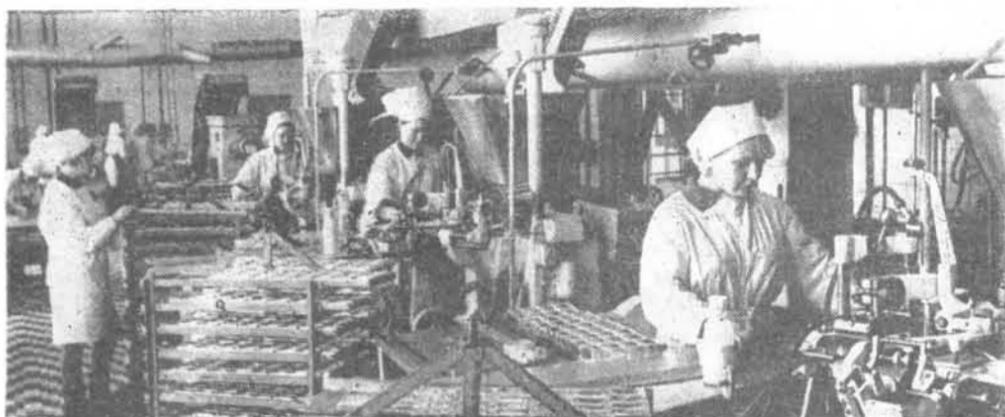
ся в затруднительном положении. Эти расходы за последние пять лет увеличились почти на 30 процентов и составят в 1970 году свыше 140 миллионов рублей. Немалые суммы на оказание помощи трудящимся выделяются из фондов материального поощрения, существующих на предприятиях, перешедших на новую хозяйственную реформу.

Остальные средства бюджета идут на административно-хозяйственные расходы профсоюзных организаций, на подготовку профсоюзных кадров и другие мероприятия.

Следует отметить, что 60—80 процентов профсоюзных средств расходуются непосредственно первичными организациями. Утверждая бюджет на текущий год, Пленум не внес каких-либо ограничений инициативы местных профсоюзных организаций в распределении ассигнований на отдельные виды культурно-массовой работы. Это решается на местах с учетом особенностей и возможностей каждой профсоюзной организации.

Б. САДЕКОВ,
комментатор АПН.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ

Восем тон за адну змену — столькі прадукцыі выпускае цэx плаўленых сыроў у горадзе Баранавічы. Адначасова распрацоўваюцца новыя гаўнкі. НА ЗДЫМКУ: лінія расфасоўкі і ўпакоўкі плаўленых сыроў.

Фота В. ГЕРМАНА.

УЗНАГАРОДЫ — ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАМ

Галоўны камітэт ВДНГ узнагародзіў Аршанскі льнокамбінат Дыпламам гонару. Гэтай высокай узнагароды прадпрыемства ўдасцоена за распрацоўку і ўкараненне ў вытворчасць арыгінальных малюнкаў і асваенне выпуску новага асартыменту вырабаў.

Мастак прадпрыемства А. Волкаў удастоены залатога медалю і грашовай узнагароды. Група работнікаў камбіната ўзнагароджана сярэбранымі і бронзавымі медалямі.

АБАРОНЦЫ ЛЕСУ

Аддзел аховы лесу Беларускага навукова-даследчага інстытута лясной гаспадаркі працуе над эфектыўнымі сродкамі барацьбы са шкоднікамі бароў і гаёў. У лабараторыі атрыманы новыя віды мікраарганізмаў. На эксперыментальным заводзе выраблена некалькі доследных партый бактэрыяльных прэпаратаў. Яны названы «Гамелін-40» і «Гамелін-50». Прэпараты прайшлі выпрабаванні ў лясх Беларусі супраць раду шкоднікаў, якія паражваюць лісце, і далі добрыя вынікі.

ЦУКЕРКІ СПЯШАЮЦА У СІБІР

Спіе адрасоў, куды адпраўляе сваю прадукцыю фабрыка «Камунарка»,

папоўніўся назвамі сібірскага гарадоў. Краснаярск, Бійск, Омск упершыню будуць атрымліваць ласункі з Мінска. Беларускія кандытары сёлета адгрукуюць сібрыкам 600 тон цукерак. Першая партыя іх ужо ў дарозе.

ГОНАР МАЦІ

Ордэнамі «Мацярынская слава» і «Медалімі мацярыства» ў Талачынскім раёне ўзнагароджана каля дзвюх тысяч жанчын. Залатую Зорку з надпісам «Маці-геранія» з гонарам носяць трыццаць жанчын.

Надаўна ганаровае званне «Маці-геранія» было прысвоена тром мнагадзетным маці — А. Ткачэнка з вёскі Углеўшчына, А. Мядзведскай з вёскі Данілкава і А. Тарасавай з гарадкава пасёлка Коханова.

БУДУЕЦА ГАНДЛЕВА-ГРАМАДСКІ ЦЭНТР

Яшчэ адна будаўнічая пляцоўка з'явілася ў Мінску па вуліцы Кастуся Каліноўскага. Тут распачаты работы па ўзвядзенні гандлёва-грамадскага цэнтру. У яго трох корпусак са шкла і бетону на плошчы 10 000 квадратных метраў размесціцца прамтаварны, прадуктовы, гароднінны і кніжны магазіны, майстэрні па рамонту гадзіннікаў, радыёапаратуры,

абутку і адзення, хімічэстка і пральня, а таксама сталовая, цырульня, паштовае аддзяленне, ашчадная каса, клубныя пакоі, бібліятэка з чытальняй залай і кінатэатр на 800 месцаў.

КНІГА АБ ЗАВОДЗЕ

Амаль сто гадоў назад у Мінску пачаў работу кафельны завод купца Марозава. Сёння на яго месцы размясціліся корпусы фарфоравага завода, які выпускае вырабы тысячы назваў для розных галін прамысловасці і тавары народнага ўжытку.

Інжынеры вытворчага аддзела Іна Дземідовіч і Валяціна Іванова закончылі работу над гісторыяй прадпрыемства. У гэтай кнізе сабраны дакументы, якія расказваюць пра рэвалюцыйныя, працоўныя, баявыя справы калектыву.

Асобае месца ў гісто-

ры займае вытворчасць мастацкага вырабаў з фарфору — дэкаратыўных ваз, па-майстэрску размаляваных сервізаў, рознай сувенірнай прадукцыі.

ПА ЗАКАЗУ СССР

Узнят савецкі флаг на рэфрыжэратары «Герой Эльтыгена», які пабудаван на галандскай верфі «Дэ схелдэ» па заказе Саветскага Саюза. Судна названа ў гонар геранічных удзельнікаў дэсанту пад Эльтыгенам восенню 1943 года, якія захвалілі плацдарм для вызвалення Керчы. Сорака дзён і начэй група савецкіх салдат стрымлівала ярасныя атакі гітлераўцаў. 34 удзельнікі гэтай аперацыі сталі Героямі Саветскага Саюза. «Герой Эльтыгена» — дзесятае судна-рэфрыжэратар, пабудаванае пры ўдзеле савецкіх спецыялістаў у Галандыі. Гэта цэлая плавучая фабрыка для перапрацоўкі і захоўвання рыбы.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ТРАКТАР «БЕЛАРУСЬ» МЯНЯЕ АБЛІЧЧА

Трактары «Беларусь» Мінскага трактарнага завода добра ведаюць у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы і Югаславіі, Афганістане і Індыі, Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы і Тунісе, Венгрыі і на Кубе, у дзесятках іншых краін. Іх цэняць за сучасную канструкцыю, бездакорнасць у рабоце, эканамічнасць і універсальнасць.

Але мінскія канструктары працягваюць удасканальваць агульную кампануюку машыны, асобныя вузлы і дэталі, ствараць новыя мадэлі. Ужо з пачатку гэтага года прыкметна мяняе аблічча трактар МТЗ-50. Ён атрымаў больш дасканалую абліцоўку. З дапамогай шэрніраў яна лёгка адкідваецца, адкрываючы зручны доступ да рухавіка. Гэта аблягчае правядзенне штодзённага тэхнічнага догляду. Устанаўліваецца новае сядзенне на падвесцы з амартызатарам вадзюснага дзеяння. Цяпер вадзіцелю не страшыць няроўнасці дарогі. Не стоіцца ён і ад шуму рухавіка — трактар мае глушыцелі. І яшчэ адна зручнасць: кабіна забяспечваецца электрычным вентылятарам. Такім чынам і гарачыня цяпер не перашкаджае трактарысту.

Сярод новых узораў трактара выдзяляецца мадэль МТЗ-80. Гэта магутная, камфартабельная і эканамічная ў эксплуатацыі машына больш як у паўтара раза перавышае прадукцыйнасць трактара МТЗ-50. Яна можа працаваць на васемнаццаці розных перадачах і рухавіка са скорасцю да 33 кіламетраў у гадзіну. Трактарам лёгка кіраваць, асобныя аперацыі замест вадзіцеля выконваюць аўтаматы.

А. ПРЫХОДЗЬКА.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ

НАРОДЖАНЫ ЛЯТАЦЬ

СЕГОДНЯ
В
НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ

ПО-БЕЛОРУССКИ

Ежегодно 23 февраля наш народ отмечает день Советской Армии. Наша армия создавалась не для завоевания чужих земель, не для покорения других народов. На советского солдата нет и не будет ни Освенцима, ни Бухенвальда, ни Сонгми. Его с благодарностью вспоминают освобожденные узники концлагерей, матери, чьих детей он спасал под пулями. Люди мира помнят, кому они обязаны светлым днем победы, спасением от фашистской чумы. И сейчас Советская Армия является гарантом мира и безопасности на нашей планете. Вот почему она пользуется таким уважением и любовью у советского народа, у людей доброй воли во всем мире («ПМНІЦЬ ПАТАВАНЬ СВЕТ», 1 стр.).

Илья Мазурук был первым белорусом, удостоенным высокого звания Героя Советского Союза. О жизни этого замечательного человека рассказывается в корреспонденции «НАРОДЖАНЫ ЛЯТАЦЬ» [3 стр.]. Родился И. Мазурук в Бресте, учился в ленинградской авиашколе, работал на трудных трассах Средней Азии, Дальнего Востока, а затем Крайнего Севера. Он участвовал в полете, во время которого на Северный полюс были высажены Папанин, Федоров, Ширшов и Кренкель. Именно за этот перелет наш земляк был удостоен Золотой Звезды Героя. Немало подвигов совершил Илья Павлович и во время Отечественной войны, а затем до 57-летнего возраста водил пассажирские самолеты. Сейчас он на пенсии, живет в Москве.

В сентябре 1943 года части 139-й стрелковой дивизии подошли к Могилевщине. Их наступление было остановлено на западном берегу реки Снопоть, где фашисты создали мощный оборонительный рубеж. Наше командование решило послать в тыл врага, на безымянную высоту 241,1, ударную группу. Туда отправились восемнадцать добровольцев. Они выбили немцев и положили об успешном выполнении первой части задания. Потом им пришлось принять бой. В живых осталось только двое, продолжавших защищать высоту до прихода однополчан. В это время в дивизии находился поэт Михаил Матусовский, который написал по следам подвига стихотворение «На безымянной высоте». Почти через двадцать лет композитор Баснер положил его на музыку, и песня прозвучала в кинофильме «Тишина» («ГІСТОРЫЯ АДНОЙ ПЕСНІ», 4 стр.).

«АРТИСТ, САПРАУДЫ НАРОДНЫ» [6 стр.] — так называется статья, посвященная одному из старейших актеров театра имени Я. Купалы Владимиру Дедюшко. Актерские способности рано проявились у В. Дедюшко. Увидав его в роли Подколесина на гимназической сцене, знаменитый режиссер В. Голубок пригласил юношу в свою труппу. Поездки с театром Голубка много дали В. Дедюшко для глубокого познания народной жизни, обогатили творческую палитру актера. Десятки ролей, талантливо сыгранных В. Дедюшко в театре Голубка, а затем в купаловском театре, принесли ему заслуженный успех у зрителя и почетное звание народного артиста БССР.

382 беларусы ўдасноены найвышэйшай узнагароды Радзімы — звання Героя Савецкага Саюза. Наш расказ аб самым першым з іх — праслаўленым лётчыку Ільію Мазуруку.

Гутарка вядзецца ў мажорскай кватэры Ільі Паўлавіча. Я думаю, колькі год субяседніку. Быццам угадваючы мае думкі, ён гаворыць:

— Пастарэў я за апошнія пяць гадоў... А ўсё дактары вінаваты. Забаранілі лятаць.

— Няўжо вы нядаўна з авіяцыі?

— Я лятаў на рэактыўных пасажырскіх да 57 год. І цяпер не пайшоў бы на пенсію — адчуваю сябе добра. Доктары справу сапсавалі...

Ілья Паўлавіч сеў за штурвал самалёта ў 1928 годзе і правёў на лётнай рабоце 35 год. Падобнае «даўгаалецце» вельмі рэдка сустракаецца ў авіяцыі. Як склаўся такі ўспрашэнне? Дзе пачаў свой працоўны шлях Мазурук? Расказваю яму аб тым, што ў Брэсце, у краязнаўчым музеі, яму, як першаму Герою Савецкага Саюза — беларусу, прысвечаны спецыяльны стэнд.

— Брэст — мая радзіма, — гаворыць Ілья Паўлавіч. — Там я нарадзіўся ў 1909 годзе. Бацькі мае пераехалі туды з вёскі Сяміхавічы, што каля Рагачова. Бацька працаваў слесарам у чыгуначных майстэрнях, потым у Брэсцкай крэпасці. А ў 1915 годзе, ратуючыся ад нямецкай акупацыі, наша сям'я эвакуіравалася ў Расію — у Ліпецк...

У Ліпецку Ілья Мазурук пачаў свой працоўны шлях вучыцца, працаваў памочнікам машыніста на электрастанцыі.

Недалёка ад дома, дзе жылі Мазурукі, быў аэрадром. Асядлаўшы невысокі плот узлётнага поля, Ілья разам з суседнімі хланчукамі глядзеў, як разганяліся, падскокваючы на купінах, самалёты, падобныя на этажэркі. Як яны адрываліся ад зямлі. З захапленнем глядзеў ён на лётчыкаў, апранутых у скураныя курткі. Але аб авіяцыі нават не марыў — настолькі гэта мара здавалася няздзейснай.

Набліжаўся тэрмін прызыву ў армію. Ілья рашыў стаць мараком. Так, напэўна, і было б, калі б у Арол, дзе ў той час жылі Мазурукі, не прыляцеў на самалёце Ю-13 лётчык Найдзёнаў. Лётчык гэты ўзяў Мазурука — загадчыка агітпропам губкома камсамолу — пракаціцца. У старонькім «юнкерсе» ён зрабіў над горадам толькі адзін круг. Гэты першы ў жыцці палёт назаўсёды вырашыў лёс юнака.

У час прызыву ў армію Мазурук настаяў на тым, каб накіраваўся ў авіяцыю. Так у 1928 годзе ён стаў курсантам Ленінградскай ваенна-тэарэтычнай авіяшколы, а затым Барысаглебскай школы ваенных лётчыкаў.

Не ўсякі курсант самастойна лятаў пасля 80 абавязковых вылетаў з інструктарам — сямую-таму ўдавала-

ся раней. Іншым жа такой колькасці не хапала. Мазурук падняўся ў паветра адзін пасля шасцідзесяці вылетаў.

Вучоба паспяхова ішла к канцу. І тут здарылася няўдача.

За месяц да выпуску Мазурук паспрачаўся з таварышамі ў сталюцы. Ён ім даказаў, што са штопара можна вывесці самалёт проста да пасадачнага знака на полі. Тым сумняваліся і нават кілі з яго. Малады курсант быў гарачы і самаўпэўнены. У першым жа вучэбным палёце ён кінуў машыну ў штопар, круціў яе амаль не да самай зямлі, а пасадзіць, як належыць, не здолеў. Разбіў твар, сапсаваў самалёт.

Начальства строга папярэдзіла за ліхацтва. Хацелі нават выключыць са школы. Але абышлося. Аднак пасля школы яго адправілі ў грамадзянскую авіяцыю, толькі не пілотам, а бортмеханікам.

Мазурук падавіў у сабе боль і крыўду. Няхай сабе, абы толькі лятаць. Налятаў больш за сто тысяч кіламетраў. А потым пананцавала — яго залічылі пілотам алмацінскага падраздзялення.

Паветраныя дарогі Сярэдняй Азіі былі ў той час нялёгкімі. Маршруты пралігалі над пустынямі, дзе мала армянцаў. У раёнах Паўночнага Казахстана часта псаваўся кампас. Здаралася, убачыў у стэпе пілот караван вярблюдаў, пасадзіць машыну і пытае ў пагоншчыкаў: «У які бок Кустанай?» Мазурук асвоіў гэтыя цяжкія трасы.

А потым — Далёкі Усход, траса Хабараўск — Сахалін. Тысяча дзвесце кіламетраў над тайгой і берагамі Амура, над сопкамі і Татарскім пралівам. Туманы, снежныя буры. Самая цяжкая траса ў краіне. Здаралася, пасажыры, глянуўшы на лётчыка, адмаўляліся ляцець — занадта ж маладым і нявартым здаваўся ім гэты хлапец. А потым хацелі лятаць толькі з ім — Мазурук стаў папулярным пілотам. Вазіў ён геологаў і шукальнікаў, золата і пушніну, медыкаменты і бульбу. Лятаў на ўзбярэжжа Ахоцкага мора і Камчатку.

Аднойчы разыграўся буран. З Ахі не маглі трапіць у Аляксандраўск дэлегаты з'езду Саветаў. За імі рашыў адправіцца Мазурук. Ён з цяжкасцю падняў сваю старонькую машыну ў паветра і знік у халодным небе. Хутка, усім на даўба, вярнуўся і пасадзіў самалёт. З яго выйшлі ўсе дваццаць дэлегатаў, хоць «юнкерс» мог перавозіць толькі дзе-

сяць пасажыраў. «Вы рызыкавалі жыццём людзей!» — пачалі адчытваць яго. Ён адказаў: «Я не іду на слепую рызыку, а ведаю, што раблю!»

І вось Мазурук у Арктыцы. Палёты праз лютыя ўраганы, у мароз і туман, насустрэч яркаму, асляпляючаму сонцу. А пасля, у маі 1937 года, палёт на Паўночны полюс.

Лётны атрад, які накіраваўся на полюс, узначальваў вядомы лётчык Міхаіл Вадап'янаў. Ілья Мазурук быў камандзірам карабля СССР-Н-169. Яны даставілі туды Папаніна, Фёдарова, Шыршова і Кренкеля — склад першай навуковай станцыі «Паўночны полюс». За гэты падвиг І. Мазуруку і было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза. Залатая Зорка нумар 39 упрыгожыла грудзі адважнага лётчыка — сына Беларусі.

Цэлы год Мазурук дзяжуріць на Зямлі Франца-Іосіфа, дзе забяспечвае трансарктычныя пералёты Чкалава і Громава. У маі 1938 года прызначаецца начальнікам Упраўлення палярнай авіяцыі Галоўнага паўночнага марскога шляху. Сумна пілоту: паперы, інструкцыі, цыркуляры, загады. Хочацца ў неба. Пакінуўшы справы намеснікам, ён ішчы раз вырываецца ў Арктыку... У званні палкоўніка ідзе ва яваць на фінскую вайну, а затым вяртаецца на ранейшую пасаду начальніка ўпраўлення.

Вялікая Айчынная вайна застала Ілью Паўлавіча далёка ў тундры. Ён адразу ж вылецеў у Маскву і ўжо ў пачатку ліпеня быў на фрон-

це. Пад яго камандаваннем над прасторамі Баранцава мора пачаў дзейнічаць Паўночны авіяатрад. У атрадзе змагаліся мужныя палярныя лётчыкі — тыя, хто ў мірныя дні асвойваў цяжкія арктычныя трасы.

У кастрычніку 1942 года Мазурука выклікалі ў Маскву на пасяджэнне Дзяржаўнага камітэта абароны. Вырашалася пытанне аб даставіцы баявых самалётаў з Амерыкі. Была адобрана ідэя паветранага моста з ЗША ў СССР праз Аляску, Чукотку і Якуцію. Начальнікам трасы зацвердзілі Мазурука. І зноў пад яго самалётам плешчуць халодныя марскія хвалі, цягнуцца прасторы тайгі, узвышаюцца заснежаныя горы...

Атрымаўшы ў Злучаных Штатах «лятаючую лодку», ён вяртаецца дадому не праз Аляску, а перасякае Атлантыку паблізу экватара. Затым дзёрзка вядзе сваю машыну над пустыняй Сахараі. Маскву-раку ў той час ужо скаваў лёд, але Мазурук знайшоў палонку і прывадзіўся на ёй. Так завяршыўся яго палёт вакол «шарыка».

Вялікія заслугі адважнага пілота перад савецкім народам. Не кожнаму даводзіцца 254 разы пабываць на Паўночным полюсе, правесці ў паветры 20 000 гадзін, 26 год лятаць у Арктыцы, садзіцца за штурвал 47 тыпаў самалётаў, пабываць у Антарктыцы. Не кожны пілот прайшоў шлях ад палётаў на ціхаходных «этажэрках» да турбарэактыўных лайнераў ТУ. Рэдка хто пакідае авіяцыю ва ўзросце 57 год. Ён, Герой Савецкага Саюза Ілья Мазурук, сапраўды народжаны для таго, каб лятаць.

А. БЕЛАУСАУ.

НА ЗДЫМКУ: І. МАЗУРУК (злева) і І. ПАПАНІН на Паўночным полюсе.

СЯРОД СВАІХ

...Вагон, бітком набіты маладымі хлопцамі і дзяўчатамі, крануўся. Марыя Мацвееўна бегла побач.

— Ганначка, родная! — крычала яна.

Удар гітлераўца адкінуў маці ад вагона. У вачах пачамнела. Яна ўжо не бачыла развіталых узмахаў рукі дачкі, не чула яе апошніх слоў.

Толькі пасля вайны прыйшла вестачка ад Ганны. Дачка пісала, што жыве ў Іганесбургу, у ФРГ, працуе служанкай у рэстаране.

Шлі гады. Неяк Марыя

Мацвееўна пачула, што ў суседнюю вёску прыехалі госці з Амерыкі. А калі і ў Паняцічы да Афанасія Панасюка з'явіўся брат з Англіі, у яе сэрцы заціплілася надзея на сустрэчу з дачкой. Ганна пісала, што гаспадыня, за якой яна прыглядала, памерла і пакінула ёй у спадчыну дом. Потым паведаміла, што выйшла замуж. Але дачка прыезджаць не збіралася, а клікала маці да сябе.

І Марыя Маюк рашылася — пакінула дом, які пабудаваў сын, унукаў, родную

вёску і адправілася ў далёкую дарогу. Сын і нявестка спрабавалі адгаварыць яе, але дзе там — сэрца клікала да дачкі.

Хутка ад Марыі Мацвееўны прыйшло пісьмо, затым другое, трэцяе. Непрыкметна прайшоў год.

Неяк іду я міма дома Канстанціна Маюка і вачам сваім не веру.

— Цётка Мар'я, ці вы гэты? Вы ж ад'яздалі адсюль назаўсёды.

— Я, голубок, вярнулася.

— Можна, дачка дрэнна прыняла?

— Не, усё добра было ў дачкі, карміла, апранала, даглядала. Але сумна стала:

выйдзеш на вуліцу і слова няма каму сказаць. Усё чужое, нязвыклае, нават сонца панішаму свеціць. Цярпела я, цярпела і сказала дачцы, што паеду дахаты. Яна ў слёзы. Паплакалі разам, і праводзіла мяне Ганна ў адваротны шлях.

— У дарозе, — дадала М. Маюк, — і смех і грэх. У Брэсце мяне затрымалі — не хапала нейкіх дакументаў. Але са свамі людзьмі хутка дагаварылася. Расказала ім пра сваю бяду, і праз два дні ўсё ўладзілася. І вось я зноў дома, сярод сваіх.

С. ЛІТВІНЧУК.

Вёска Паняцічы Пінскага раёна.

АДНОЙ ПЕСНІ

Нельга, бадай, знайсці чалавека, які не любіў бы цудоўнай песні з кінафільма «Цішыня». Спяваюць яе прафесіянальныя і самадзейныя артысты, людзі гарадоў і вёсак, якім дарагі ўспаміны аб подзвігах герояў у дні Вялікай Айчыннай вайны. Аднак мала хто ведае, каму прысвечаны словы песні і хто тыя васемнаццаць, што праславілі сябе

У незнакамога поселка
На безымянной высоте.
Песня має сваю гісторыю.
У верасні 1943 года саюзцкія войскі гналі гітлераўцаў на захад. Часці 139-й стралковай дывізіі набліжались да межы Магілёўшчыны. Раптам наступленне спынілася. На заходнім беразе рэчкі Снолаць фашысты стварылі моцны абарончы рубеж. А на безымянной вышыні, абзначанай на карце лічбай 241,1, абсталывалі свой камандны пункт. З яе было зручна кіраваць боем.

Ацаніўшы абстаноўку, камандзір 718-га палка 139-й дывізіі гвардыі падпалкоўнік Салаў рашыў паслаць у тыл ворага невялікую ўдарную групу, каб заняць вышыню і крэпкіраваць адтуль стральбу нашай артылерыі. І, адначасова, навеці паніку ў тыле ворага.

Напярэдадні полк панёс у баях цяжкія страты і быў папоўнены сібіракамі. З іх і падаралася васемнаццаць добраахвотнікаў — васемнаццаць камуністаў.

Пад гром артылерыйскай канонады смельчакі перайшлі пярэдні край абароны ворага, кароткім смелым ударам выбілі немцаў і авалодалі вышыняй 241,1. Толькі паспелі яны далажыць па радыё камандаванню аб паспяховым выкананні пер-

шай часткі задання, як пачаліся шаленыя контратакі. Немцы лезлі нахабна, не лічычы са стратамі. На вышыню пасыпаліся сотні снарадаў, мін. Наступная радыёграма была ўжо трывожная: «Я—«Месяц». Мы прымаем бой».

Бой цягнуўся доўга. Апошняя радыёграма паведамыла: «Нас жывых толькі трое». Пасля яе загінуў яшчэ адзін чалавек.

Зусім нядаўна сталі вядомы імёны ўсіх васемнаццаці. Вось яны: Яўген Парошын, Даніла Дзянісаў, Раман Закамолдзін, Барыс Кігель, Мікалай Даніленка, Пётр Панін, Канстанцін Уласаў, Мікалай Галенкін, Дзмітрый Ярута, Іван Кулікаў, Амільян Белаконаў, Дзмітрый Шляхаў, Герасім Лапін, Гаўрыла Вараб'еў, Дзмітрый Ліпавіцар, Пётр Раманаў, Аляксандр Артамонаў, Цімафей Касабей.

Засталіся жывымі не трое, а толькі двое. Калі воіны 718-га палка прыйшлі на выручку, яны знайшлі на вышыні аднаго радавога Герасіма Лапіна. Цяжкія параненага сержанта Канстанціна Уласааа гітлераўцы захапілі ў палон, але ў мігусні бою ён здолеў уцячы. Да прыходу аднапалчан вышыню абараняў толькі Герасім Лапін.

Пасля разгрому немцаў на рэчцы Снолаць 139-я дывізія пераможным маршам ішла на ўсход і вызваліла Магілёў. У складзе дывізіі быў і 718-ы полк гвардыі падпалкоўніка Яфрэма Салава. 28 чэрвеня 1944 года полк фарсіраваў Дняпро недалёка ад чыгуначнага маста і ўварваўся ў горад на ўчастку Падгорнай і Юбілейнай вуліц. Вораг абараняўся жор-

стка, і тут, недалёка ад Машэкаўскіх могілак, загінуў камандзір палка Салаў.

У складзе дывізіі знаходзіўся ў той час паэт Міхаіл Матусоўскі — карэспандэнт адной ваеннай газеты. На яго вачах васемнаццаць герояў пайшлі выконваць сваё заданне. Разам з камандзірам ён жадаў ім поспеху, разам з усімі даведаўся аб змесеце апошняй радыёграмы. Пад гэтым настроем Матусоўскі напісаў верш «На безымянной вышыні», які быў надрукаваны ў армейскай газеце. Амаль праз дзвіццаць год гэты верш, пакладзены кампазітарам В. Баснерам на музыку, загучэў у фільме «Цішыня». Песня хутка стала папулярнай у краіне.

Ветэраны 139-й дывізіі, асабліва 718-га палка, лічаць Магілёў сваім родным горадам. Для іх тут многа дарагіх месц. У дні святкавання 25-годдзя вызвалення Магілёва ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў сюды прыязджалі былыя воіны, жонка Яфрэма Салава і адзін з васемнаццаці — Герасім Лапін. Зараз ён пенсіянер, жыве ў Данецку. Ён сустракаўся з магілёўчанамі, з моладдзю, раскаваў аб подзвігу сібіракоў, якія аддалі жыццё за вызваленне беларускай зямлі.

У час гэтых сустрэч, як і часта ў Магілёве, гучала песня «На безымянной вышыні» — гімн васемнаццаці мужным героям.

І. КРЫСКАВЕЦ.

НА ЗДЫМКУ: Г. ЛАПІН (другі справа) гутарыць з магіляўчанамі.

На безымянной высоте

Слова М. МАТУСОВСКОГО
Музыка В. БАСНЕРА

Дымилась роца под горою,
И вместе с ней горел закат.
Нас оставалось только трое
Из восемнадцати ребят.

Как много их, друзей хороших,
Лечь осталось в темноте
У незнакомого поселка
На безымянной высоте.

Светилась, падая, ракета,
Как догоревшая звезда.
Кто хоть однажды видел это,
Тот не забудет никогда.

Он не забудет, не забудет
Атаки яростные те
У незнакомого поселка
На безымянной высоте.

Над нами «мессеры» кружили,
И было видно, словно днем,
Но только крепче мы дружили
Под перекрестным артогнем.

И как бы трудно ни бывало,
Ты верен был своей мечте
У незнакомого поселка
На безымянной высоте.

Мне часто снятся те ребята—
Друзья моих военных дней,
Землянка наша в три наката,
Сосна сгоревшая над ней.

Как будто вновь я вместе с ними
Стою на огненной черте
У незнакомого поселка
На безымянной высоте.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Каждый день вспоминаю свою любимую Родину. Мысленно иду по чистым и оживленным улицам родного города. Но это, к сожалению, только мечты... Реальность, окружающая меня, иная. Чужой город, грязные, неприятные улицы, чужие люди.

Правда, здесь много наших земляков — русских, белорусов, украинцев, литовцев. Чаще всего мне приходится встречаться со старыми эмигрантами и их детьми. В основном это люди хорошие. Они интересуются жизнью Советской страны, особенно в военное время, расспрашивают про колхозы, города. Но есть среди них и отсталые, невежественные — прямо-таки персонажи из голливудских «Мертвых душ».

Я им много рассказываю о Родине. Слушают с интересом, однако некоторые не очень верят. Им трудно отказать от тех представлений, которые сохранились в памяти, а нового, что достигнуто в Советской стране, они не видели. Им не верится, что в каждой деревне есть электричество, магазины, школа, медпункт и почта в каждом доме телевизора.

Что я могла им сказать? То, чтобы они не пожалели денег, съездили на Родину и увидели все своими глазами. Некоторым я помогла заполнить анкеты на поездку в СССР.

Мы часто слушаем радио из Москвы: последние новости, песни, стихи. Перед Октябрьскими праздниками в одной из передач был предложен вопрос о Владимире Ильиче Ленине. Необходимо было написать не менее 400 слов. Я не могла не принять участия в таком конкурсе. Правда, здесь литературы по этому вопросу нет никакой, но за три дня я написала не меньше 700 слов. Сейчас с нетерпением жду ответа: ведь премия этого конкурса — бесплатная поездка в Советский Союз.

С большой радостью мы встречаем здесь советских артистов. В 1969 году у нас выступил Молдавский ансамбль. Любимый ансамбль мира мог бы позавидовать такому количеству зрителей. Но официальные власти запретили дальнейшие выступления под смехотворным предлогом: на сцене артисты выбивают ногами «Интернационал».

Выступления ансамблей «Березка» и молдавского мы вспоминаем с восхищением. Очень жаль, что советские артисты приезжают слишком редко.

И. ЖУК.

Бразилия.

Очередное собрание членов Клуба старожилков имени Ю. А. Гагарина города Чикаго обсудило мероприятия в честь 100-летия со дня рождения В. И. Ленина. В Чикаго ленинский юбилей широко будут отмечать прогрессивные организации всех национальностей.

Это — наша главная новость. Хочу сообщить также, что все мы до сих пор находимся под впечатлением прекрасных песен Людмилы Зыкиной, которая была на гастролях у нас в минувшем году. Памятными остаются и встречи с тремя группами советских туристов, посетивших нас во время пребывания в Чикаго. Словом, мы постоянно чувствуем заботу Родины о своих соотечественниках.

Ежегодно десятки наших людей едут туристами на Родину, чтобы повидаться с родственниками. Все они возвращаются с восторженными впечатлениями от увиденного. Особенно поражает размах индустриализации, рост культуры и благосостояния советских людей. Многие побывали по два, три раза и собираются снова.

От имени членов клуба желаю родной Белоруссии, советскому народу еще больших успехов во всех отраслях жизни.

С. СЕЛЬВОНЧИК,
председатель Клуба старожилков
им. Ю. А. Гагарина.

США.

Считанные дни остались до праздника, к которому готовится все прогрессивное человечество. Мы во Франции 100-летие со дня рождения В. И. Ленина встречаем мысленно со своей Родиной.

Как же ведется подготовка к юбилею? Мы подробно изучаем биографию Владимира Ильича, историю развития революционного движения в России, основы ленинского учения. Но не только люди, кровно связанные со своей Отчизной, готовятся к этой дате. Трудящиеся Франции высоко оценивают роль В. И. Ленина в создании первого пролетарского государства. В этом мы убеждаемся повседневно, читая газету «Юманите». Из нее мы узнаем, что общественность Франции активно включилась в эту подготовку. Объявляются конкурсы, проводятся вечера, собрания, митинги. Каждый старается узнать как можно больше о Ленине.

Изучая материалы о В. И. Ленине, люди неизбежно обращают свои взоры к его родине, интересуются ее достижениями в экономике, науке, культуре. И нам радостно, что Советский Союз пользуется таким большим авторитетом. Особенно это проявляется, когда Францию посещают советские люди. Наша публика очень любит русское искусство. Недавно в Париже побывал на гастролях московский цирк. Великолепное выступление! Все были в восторге, раздавались восклицания, громкие аплодисменты. Французы, бурно выражая восхищение, говорили, что только русские способны на такое высокое мастерство. Как нам было приятно, находясь среди чужих людей, слышать только хорошее о близкой нашему сердцу стране. И когда возникали с ними разговоры, я многим объясняла, что в Советском Союзе открыта широкая дорога в науку и искусство. Обучение бесплатное. Нет бедных и богатых, и рабочему человеку предоставлены все возможности для повышения своего культурного и профессионального уровня. И все это благодаря В. И. Ленину.

Франция.

С. СЕНКЕН.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

What Should Children Be Taught?

We are convinced that secondary education must now be regarded as the essential minimum which requires extension. By this we do not necessarily mean higher education; that will probably remain for many years to come a kind of professional education, giving prominence to specialized skills and knowledge (in engineering, medicine, teaching, agronomy, and so on). Therefore, it cannot be regarded as the only possible and most effective means of intellectual development.

Self-education is a natural way of continuing education received at a general education school or a special secondary or higher educational institution. It can be effected through reading books and articles arranged in a certain order, in deliberating over things learnt, attending lectures, participating in talks and debates, going to exhibitions, concerts and museums, and by watching films and TV programmes. Self-education enables one to refresh, expand and deepen knowledge acquired earlier, and also to learn something new.

(For the beginning see issue No. 6).
The list of subjects in our schools' curricula is not very long: the native language and literature, one foreign language, the fundamentals of fine arts and music, geography, history and social science, biology, chemistry, physics and astronomy, mathematics, drawing, P. T. and vocational training.
Geology, mineralogy, logics, psychology, pedagogics, philosophy, economy, law, aesthetics, and the history of fine arts may only be touched on in passing.
The curriculum could be extended by one more foreign language at least, and other subjects of indisputable educational importance.
However, a further extension would result in considerable strain on the system and superficiality in learning of else in the lengthening of the child's period of education to 11 or 12 years; most probably it would lead to both.

A longer stay at school would widen the gap between the age of civic maturity (in our country this is 16) and the emergence into adult life; it would also create obstacles in the way of making secondary education accessible to all.
It should be noted, by the way, that the ten-year school course in the Soviet Union has approximately the same number of school days as has the twelve year course in Western schools. This is because Soviet school-children study 6 days a week and not 5.
In determining the content of the education each person will receive, one should bear in mind that the most important task is not to train children to produce from their memory the ready-made answer to a question, but to teach them to analyse every new situation, to discard the situation's less significant elements, to extract what is the most essential and important, to

individual events, to know where and how and in which place necessary references should be sought, to find them quickly and use them adequately.
These qualities, which are necessary for human activity, are not inherent. They are developed as a result of long years of systematic education, on the basis of concrete material provided by natural sciences, mathematics and humanities. This material may not necessarily remain in a child's memory, but should perform the role of a whetstone, grinding and sharpening his intellect. This is what it actually does.
Of primary importance for educational success is the ability to arouse and retain the child's interest in a given subject. Absence of interest is an alarming sign, one that requires urgent measures on the teacher's part. However, an equally favourable attitude to each and every subject, without a spark of excitement, does not spell any-

ling good either. In our opinion, the situation can be regarded as normal when a child displays an ability and inclination in a certain field, say, mathematics, physics, chemistry, biology, engineering, literature, drawing, or music. The interests may be more specific - photography or collecting samples of minerals, for instance. A clever approach to such interests may result in a considerable development of the child's intellectual abilities and the habits necessary for systematic intellectual effort of a more general character. It may also expand his range of interests. Therefore, while acknowledging the need to provide knowledge common for all, as the bulwark of secondary education, experts attach considerable importance to letting schoolchildren also follow their individual inclinations, interests and abilities in the matter of studies.
In 1967 optional classes were introduced at all forms from the seventh upwards.

«ХОЧУ ДОМОЙ!»

Эта история началась в самом конце 1966 года, после того, как Бенциан Неяхович Самохвалов, преподаватель английского языка средней школы рабочей молодежи № 27 города Минска, вынул из почтового ящика своей квартиры конверт с иностранным адресом. В конверте оказались два листа плотной бумаги, скрепленные печатью на красной ленте. Текст на дрезневарейском языке был снабжен русским переводом.
«Эстер СЛУЦ, проживающая в Израиле в гор. Иерусалиме, в квартале Катамон, по ул. Гамшур'Яним, д. № 5, просительница.

ВЫЗОВ.
Заявление и обязательство.
Настоящим приглашаю к себе в Израиль на постоянное жительство моих нижеследующих родных, а именно: моего двоюродного брата Самохвалова Бенциана Неяховича, 1918 г. рождения, уроженца гор. Прилуки Украинской ССР Черниговской области; его жену Самохвалову Сифу Исааковну, 1927 г. рождения, уроженку гор. Бобруйска, БССР; их сына Самохвалова Минниона Бенциановича, 1963 г. рождения, уроженца гор. Бобруйска, БССР; их дочь Самохвалову Лилию Бенциановну, 1950 г. рождения, уроженку гор. Минска, БССР и ныне проживающих в БССР в гор. Минске.

Я горячо желаю истребовать к себе вышеупомянутых родных и поэтому имею честь возбудить перед соответствующими органами Советской власти в БССР мое убедительнейшее ходатайство о выдаче моих родным права на выезд из БССР ко мне, в Израиль, на постоянное жительство здесь со мною в моей семейной обстановке.
Я с радостью беру на себя все обязательства, связанные с этим вызовом, включая полное иждивение и достойные жилищные условия на все время пребывания моих родных в Израиле.
В вере и надежде, что надлежащие органы Советской власти соизволят сочувственно рассмотреть это мое прошение и в результате выдать моим родным необходимое разрешение на выезд ко мне в наиболее близкое время, я заранее приношу глубокую признательность за скорый и благоприятный ответ.
Я лично и собственноручно подписала под этим вызовом, поняв его содержание, Иерусалим, 12.12.1966 г.

лова и его семьи не был неожиданным. Его ждали давно, но тем не менее, когда вызов пришел, в доме начался переполох. Строились планы быстрого отъезда, до поздней ночи велись разговоры о том, как заживет семья на «земле обетованной».
Однако с оформлением выездных документов Бенциан Неяхович не спешил. Дело в том, что местный комитет школы намеревался предоставить ему льготную путевку в дом отдыха «Нарочь», а Самохвалов по натуре своей человек расчетливый, счет деньгам хорошо знал и копить их умел — недаром еще год назад он работал в трех местах сразу. Поэтому Бенциан Неяхович принял соломоново решение: вначале отдохнуть в доме отдыха, а уж затем вплотную заняться делами, связанными с отъездом в Израиль. Его простодушные коллеги по школе взяли на себя учебную нагрузку Самохвалова, а он, вкушая все прелести белорусской зимы, обдумывал на досуге текст заявления начальнику паспортного отдела. В окончательной редакции это заявление выглядело следующим образом:

«Начальнику паспортного отдела от гражданина Самохвалова Бенциана Неяховича
ЗАЯВЛЕНИЕ.
На основании вызова родственников, проживающих в Израиле, прошу оформить мне разрешение на выезд в Израиль к родственникам на постоянное жительство. Со мной выезжают в Израиль моя жена Самохвалова Сифа Исааковна, сын Самохвалова Миннион Бенцианович, 1963 года рождения, дочь Самохвалова Лилия Бенциановна, 1950 года рождения.
Проживать буду по адресу: Израиль, г. Иерусалим, Катамон, 5, Гамшур'Янимстрит, у двоюродной сестры Эстер Слущ.
31 января 67 г.»
Нетрудно представить, как удивлены были школьные наставники, сослуживцы Самохвалова, когда узнали о его намерении. Кое-кто попробовал поговорить с ним по душам, советовал одуматься, но Бенциан Неяхович был непреклонен. «Еду и все!» — сказал он, как отрезал.
Для оформления документов на выезд за границу потребовалась служебная характеристика. На заседании местного комитета, где она утверждалась, Самохвалову пришлось выслушать много нелицеприятного. Характеристика, выданная учителю-беглецу, была весьма не-

лестной. Привожу ее почти полностью:
«Самохвалов Бенциан Неяхович работает учителем английского языка в 27-й средней школе рабочей молодежи с августа 1965 года. К своей работе учителя относится недобросовестно. К урокам готовится поверхностно, не работает над повышением своего идейно-политического и научно-теоретического уровня. Не проводит индивидуальную работу с учащимися. Уроки проходят на низком методическом уровне.
В 1966—67 учебном году Самохвалов Б. Н. назначен классным руководителем 9-го «В» класса. Как классный руководитель проводит недостаточную работу по сохранению контингента учащихся и допустил большой отсев. Не налажил контакт с учащимися. Были случаи нетактичного отношения к учащимся и администрации школы.
Неоднократно вопрос о неудовлетворительной работе и бестактном поведении г. Самохвалова Б. Н. обсуждался на заседаниях педагогического совета и на районной учительской конференции Советского района.
Работу преподавателя Б. Н. Самохвалова рассматривает только с точки зрения зарплаты. Равнодушен ко всему, что лично не касается его материального благополучия. В общественной жизни участия не принимает».

Бенциан Неяхович написал к этой характеристике объяснительную записку. Вот ее текст с небольшими сокращениями:
«Поскольку мне известно, в характеристике, представленной на меня с места работы, сказано много неприятного. Что же я могу сказать о себе как о человеке и работнике, учителя английского языка 27-й школы рабочей молодежи? В классе, где я являюсь классным руководителем (9-й «В»), плохая посещаемость, низкая успеваемость и большой отсев. По-видимому, я не сумел проявить достаточной энергии в сплочении класса и мобилизации его на успешную учебу.
В характеристике сказано о моей нетактичности. Я не считаю себя человеком нетактичным, однако иногда, но не систематически я, возможно, не проявляю достаточной выдержанности, необходимой на педагогической работе. Но у меня никогда не было серьезных столкновений с учащимися, а с учителями я поддерживаю вежливые, товарищеские отношения...
...Я всю свою сознательную жизнь честно трудился... Во

время войны я честно выполнил свой долг в рядах Советской Армии.
До сих пор мне доверяют обучение и воспитание советской молодежи, что невозможно было бы, если бы в моем лице видели аморального человека. Наоборот, учитывая, что я самый старший по возрасту учитель в школе и являюсь участником Отечественной войны, мне в январе месяца сего года предоставили льготную путевку в дом отдыха «Нарочь» в рабочее время, когда все остальные учителя трудились, и при этом мне полностью выплатили зарплату за то время, когда я был в доме отдыха. С человеком недостойным так не поступают.
В связи с вышеизложенным я питаю уверенность, что Советское правительство не откажет мне в моей просьбе разрешить мне объединиться с моими родственниками в Израиле в соответствии с гуманной политикой Советского правительства в этом вопросе... 31.1.67 г.»
Никто не собирался отказывать Самохвалову в его просьбе. Хочешь уезжать — скатертью дорога. Надлежащие документы были оформлены без задержки, весной 1967 года вся семья Бенциана Неяховича получила выездные визы. Будучи, однако, человеком осторожным, Самохвалов решил так: вначале в Израиль выедет он сам, а уж затем, осмотревшись немного на новом месте, позовет туда домочадцев.
В мае 1967 года Бенциан Неяхович проследовал через Брест за границу, стал, таким образом, человеком без гражданства. Он и не подозревал тогда, чем это для него обернется.
Расчеты на то, что Бенциан Самохвалов будет в Иерусалиме окружен заботой и вниманием со стороны государства и близких ему людей, о чем так торжественно заверяла в своем вызове двоюродная сестра Эстер Слущ, лопнули, словно мыльный пузырь. Родственники Самохвалова не были в состоянии подыскать ему приличную работу, создать «достойные жилищные условия». Красивые слова, пышные обещания, содержащиеся в приведенном здесь «заявлении и обязательстве», оказались не чем иным, как лживым посулом, заурядным сионистским пропагандистским трюком, пустячной бумажкой.
Вдоль испытыв прелести «райской жизни», Бенциан Самохвалов не стал принимать израильского подданства и те-

Адзін з куткоў Мінска. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

МУЖНАСЦЬ САВЕЦКІХ МАРАКОЎ

У час разгрузкі ў трыпалійскім порце савецкага парахода «Псноў», які даставіў груз цукру для Лівійскай Арабскай Рэспублікі, загарэўся бензін, што сабраўся на паверхні вады. Агонь ускінуўся вышэй шлюпачнай палубы, ахаліўшы борт савецкага судна і прычаль. Усё рашалі імгненні. За нармой «Пскова» прыкладна ў 8 метрах, стаў гужаны бензінам заходнегерманскі танкер, а на прычале знаходзіліся для адпраўкі боепрыпасы з амерыканскай ваенна-паветранай базы Уілус Філд, якая цяпер эвакуіруецца з тэрыторыі Лівіі. У гэтай выключна небяспечнай і складанай абстаноўцы маркі «Пскова» паказалі ўзор мужнасці і вытрымкі. У лічаныя секунды пасля ўзнікнення агню сем брандспойтаў ужо збівалі полымя з борта парахода і драўляных частак прычала. Праз 10 мінут схватка з агнём завяршылася перамогай савецкіх марак.

«ЕЎРОПАЙ»

Выдавецтва «Еўропа» ў Венскай Народнай Рэспубліцы рыхтуе да друку «Анталогія беларускай паэзіі і прозы». З гэтай мэтай Мінск наведала венгерская пісьменніца, фалькларыст і літаратуразнаўца, рэдактар выдавецтва Шара Карыч. Яна была прынята ў Саюзе пісьменнікаў БССР. На гутарцы з ёй прысутнічалі Максім Танк, Іван Мележ, Іван Шамякін, Мікола Абрамчык, Язеп Семяжон і іншыя беларускія празаікі і паэты.

ПЕРШЫЯ ГЛЕДАЧЫ — БУДАЎНІКІ

Дзямі ў Баранавічах на вуліцы Кірава засвяціліся агні новага кінатэатра. Першым сеанс у ім адбыўся для тых, хто яго будаваў.

Новы кінатэатр назваў «Іскра». Глядзельная зала яго разлічана на 400 месцаў. У кінатэатры можна глядзець шырокаэкранныя і шырокафарматныя кінафільмы.

СТУДЭНЦКІ

ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНЫ

У дні з'яўлення кніжкі ў Маскве быў праведзены заключны тур II Усесаюзнага інтэрнацыянальнага студэнцкага фестывалю мастацкай творчасці, прысвечанага 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна.

У фестывалі прынялі ўдзел дзесяткі тысяч інішаземцаў, якія прыехалі на вуліцу ў Савецкі Саюз з розных краін Еўропы, Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі.

ПРЫЗ САВЕЦКАМУ ФІЛЬМУ

У Галандыі закончыўся міжнародны фестываль аматарскіх фільмаў. Другі прыз фестывалю атрымаў савецкі фільм «Скрам» Альгіса Пейлы з Вільнюса. Фільм апавядае аб незажываючых ранах у свядомасці дзяцей, якія перажылі вайну. Журы кінафестывалю адзначыла пазнавальнасць кінанаведаў, якая зроблена ў лепшых традыцыях савецкай кінематографіі і вышэйшасць высокім аператарскім майстэрствам.

У 1953 годзе, напярэдадні святкавання 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй, я разам з акцёрамі купалаўскага тэатра прыехаў на гастролі ў Кіеў. Кіеўляне—гледачы патрабавальныя. Яны бачылі на сваіх падмостках выдатнейшых майстроў савецкай сцэны. Так што купалаўцы былі ўсхваляваны і творча падцягнуты. Кожны адчуваў сваю адказнасць за поспех.

І вась на сцэне купалаўска «Паўлінка». Гледачы надрываюцца ад рогату. Артыстам даводзіцца ў часе дзеяння спыняцца і чакаць, пакуль людзі адсмяюцца і адпляскаюць у далоні.

Скончыўся спектакль. Быццам пчаліны рой, гудзе чалавечы натоўп. Пад апладысментамі яшчэ і яшчэ раз падымаецца заслона. Да сцэны даносяцца асобныя выкрыкі: «Беларусі—брава!», «Янку Купалу—брава!», «Дзядзюшку, Платонаву, Глебава—брава!»

Назаўтра Уладзіміра Іосіфавіча Дзядзюшку і яго славурых калег атакавалі прадстаўнікі украінскага радыё, тэлебачання, філармоніі, газет, часопісаў і розных гарадскіх устаноў. Пасыпаліся шматлікія запрашэнні выступіць. Увечары таго ж дня адбылася творчая сустрэча ў клубе літаратараў. У зале былі пісьменнікі, якія бачылі «Паўлінку». За чвэрць гадзіны да пачатку яны гуртам увайшлі ў прыкулісную бакоўку і адразу кінуліся абдымаць акцёраў.

Ролю Крыніцкага, створанага ў «Паўлінцы» Ул. Дзядзюшкам, яны лічылі вялікай удачай акцёра, здолеўшага знітаваць сутнасць вобраза з яго знешняй формай, якая дасягае скульптурнай выразнасці. Адзначалі, што Ул. Дзядзюшка—акцёр глыбока эмацыянальны, тонка адчувае танальнасць беларускай мовы і характава народнай інтанацыі.

Скончылася сустрэча. Пісьменнікі праводзілі выканаўцаў. Мы ішлі па залітым агням Крашчаціку. Побач крочыў мой франтавы сбра украінскі паэт Іван Няхода, гаворыў:

— Мне здаецца, што вы здзіўляецеся нашаму захваленню. Звязваецца з нашым, як вы кажаце, паўднёвым тэмпераментам. Зразумейце: вы проста прывыклі да сваіх выдатных акцёраў, а для нас яны—адкрыццё. Возьмем Дзядзюшку. Мы ўспрымаем не толькі ступень яго акцёрскага майстэрства, але і нацыянальныя абставіны, у якіх дзейнічаюць яго героі, адчуваем атмасферу спецыфічна беларускую...

Нарадзіўся Уладзімір Іосіфавіч Дзядзюшка 1 лютага 1905 года ў Мінску, у сям'і чыгуначніка. Вучыўся ў чыгуначнай гімназіі і быў заўзятым аматарам драматычнага гуртка. У «Жаніцьбе» Гогала сыграў Падкалессіна. Аб ім загаварылі вучні і настаўнікі. Добры водгук дайшоў да Уладзіслава Галубка—славутага дзеяча беларускага сцэнічнага мастацтва, заснаваўшага і ўзначаліўшага перасоўны драматычны тэатр. Ул. Галубок наведаў гімназію, паглядзеў «Жаніцьбу» і без ваганняў запрасіў выканаўцу ролі Падкалессіна ў сваю труп. Валодзя Дзядзюшка таксама не вагаўся. Наадварот, бязмерна ўзрадаваўся, бо стаць акцёрам было яго запаветнай марай.

Такім чынам, у 1922 годзе ў семнаццаціга-

довага юнака пачалося новае жыццё, поўнае дзівосных уражанняў і прыгод. Цягнулі і параходамі, коньмі, а часта і пехатою дабіраліся галубкоўцы ў самыя аддаленыя вёскі і паселішчы да сваіх гледачоў. Трапляліся глухія мясціны, дзе людзі бачылі тэатральнае прадстаўленне ўпершыню. Здзіўлялі акцёраў спачатку наіўнай палахліваасцю, а затым поўнай верай успрымання.

Малады Дзядзюшка пільна прыглядаўся да жыхароў, цікавіўся іх бытам і звычкамі. Зачаравана слухаў спевы дзяўчат. Гутарыў

АРТЫСТ, САПРАЎДЫ НАРОДНЫ

на прызбах са старымі дзядзямі, пераймаў манеру гаворак, запамінаў прымаўкі. За пятнаццаць гадоў няспынных вандраванняў ён удоўж і ўшыр аб'ездзіў усю Беларусь. Гэта дало яму магчымасць узбагаціць сваю акцёрскую палітру неацэнным багаццем нацыянальных фарбаў.

Ад ролі да ролі ўзрастае вопыт акцёра. У 1936 годзе, стварыўшы ў тэатры Галубка вобраз сержанта Дроба ў аднаименнай п'е-

се Эдуарда Самуйлёнка, Ул. Дзядзюшка набывае грамадскае прызнанне. Яму прысвоіваецца званне заслужанага артыста БССР. А праз год яго пераводзяць на сталую працу ў Мінск, у Першы тэатр (цяпер акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы).

Працуючы разам з такімі выдатнымі акцёрамі, як Ул. Уладзімірскі, Г. Глебаў, Б. Платонаў, Р. Грыгоніс, Л. Рахлеўка ён па-ступова дасягае іхняй вышыні майстэрства, захоўваючы сваю самабытнасць.

У перадаенныя гады Ул. Дзядзюшка стварае ролі Жадава ў «Даходным месцы» Астроўскага, прэзідэнта ў драме Шылера «Каварства і каханне», герцага Альбы ў «Фландрыі» Сарду. З нацыянальных вобразаў асабліва паспяхова іграе ён дзедка Ксаверыя ў драматычнай п'есме М. Клімковіча «Жацьрына Жарнасека».

У 1947 годзе Уладзімір Дзядзюшка выступае ў ролі Крушыны ў спектаклі «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона. Гэтая роля з'явілася падзеяй не толькі ў творчасці акцёра, але і ва ўсім тэатральным мастацтве рэспублікі. Ул. Дзядзюшка прысвойваецца званне народнага артыста БССР.

Урадавая ўзнагарода не заспакоіла майстра. Ён адчувае яшчэ большую адказнасць за сваю працу. У 1950 годзе ён стварае і з бляскам іграе ролю старшыні калгаса Макара Пытляванага ў спектаклі «Пяць жаваранкі» К. Крапівы. Пытляваны ў выкананні Ул. Дзядзюшкі вызначаецца супярэчлівай складанасцю характара. Акцёр тонка і пераканаўча паказвае працэс перавыхавання свайго героя. Сцэнічны вобраз Пытляванага высока ацанілі гледачы і самыя патрабавальныя тэатральныя крытыкі. За выдатнае выкананне менавіта гэтай ролі Уладзімір Іосіфавіч быў удастоены Дзяржаўнай прэміі СССР.

Ішоў час. Ул. Дзядзюшка іграў новыя ролі і радаваў гледачоў. У 1955 годзе пасля Дзяды беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве акцёр быў узнагароджан ордэнам Леніна, а ў 1957 годзе за ролю Язэпа ў спектаклі «Салавей» З. Бядулі яму прысуджаецца дыплом лаўрэата «Другой Прыбалтыйскай тэатральнай вясны». Пасля гэтага са здзіўляючым умельствам пераўвасаблення іграе Ул. Дзядзюшка груаіна Іларыёна ў спектаклі Н. Думбадзе «Я, бабуля, Іліко і Іларыён».

Вялікае і незабыўнае ўражанне засталося ад вобраза Моцкіна, выкананага Ул. Дзядзюшкам у выдатнай п'есе Андрэя Макаёнка «Выбачайце, калі ласка». Тут акцёр таленавіта разгарнуўся ў востра сатырычным плане, нечаканым для яго амплуа. Зусім нядаўна парадаваў нас акцёр новым творчым дасягненнем, з вялікім поспехам выступіўшы ў ролі дзедка Савося ў камедыі А. Петрашкевіча «Адкуль грэх?»

Уладзіміру Іосіфавічу Дзядзюшку 65 гадоў, але ён такі ж малады, энергічны і вясёлы, як заўсёды. Чалавек ён вельмі сардэчны, даступны і просты. У яго безліч сяброў, якіх ён любіць не меней, чым яны яго. Дык пажадаем яму добрага здароўя і новага творчага плёну.

А. СЛЕСАРЭНКА.

НА ЗДЫМКУ: Ул. ДЗЯДЗЮШКА ў ролі Крыніцкага ў спектаклі «Паўлінка».

«ГРЫБНЫ ДОЖДЖ»

Імя Міхася Парахневіча вядома нашым чытачам па яго вершах, якія часта змяшчаюцца на старонках «Голасу Радзімы». Але ў зборніку «Грыбны дождж», які нядаўна выйшаў у выдавецтве «Беларусь», ён выступае ў жанры кароткіх апавяданняў.

Як і большасць пісьменнікаў, што нарадзіліся ў вёсцы, М. Парахневіч часта ў думках вяртаецца да незабыўных дён юнацтва, праведзеных сярод раздолля лясоў і палёў, да мілага сэрцу вясковага побыту. Гэтым успамінам прысвечана адно з лепшых апавяданняў зборніка «Па дарозе на Раванічы».

Нязлёгка даводзіцца герою апавядання Міцю. Ён застаўся без бацькі. Толькі што скончылася вайна, часам не хапае самага неабходнага, і картовы касцюм здаецца самым вялікім багаццем. І ўсё ж апавяданне прасякнута светлым, цёплым настроем: з кожным годам жыццё ідзе

да лепшага, наперадзе — вучоба ў інстытуце, а зараз ёсць цудоўныя настаўнікі, кнігі, сябры, ёсць Тоня, з якой узімку так хораша бегаць на каньках па лёдзе сажалкі, а вясной — збіраць кветкі ў чаромхавых галях. Вечная тэма першага кахання, падазненая шчыра і свежа, зноў і зноў хвалюе чытача.

У маладых наперадзе цэлае жыццё. Яны лёгка пераносяць часовыя няўдачы і хутка забываюць страты. Інакш адчуваюць гора старыя людзі, і таму зусім іншай настрой у апавяданні «Незагойная рана». У калгаснага садоўніка Лойкі ў час вайны пранаў без вестак сын. І вась ужо колькі год стары не хоча прымірыцца з думкай, што яго Алёша загінуў, усё шукае сына, распытвае кожнага, хто праходзіць міма яго будана ў садзе. Колькі незагойных ран пакінула вайна, гаворыць нам аўтар, і ўсё ж, нягледзячы ні на што, як моцна трымаюцца надзеі ў бацькоўскіх сэрцах!

С. КЛІМКОВІЧ.

Санаторый пад Турну, дамы культуры і сацыяльнага забеспячэння ў Хельсінкі, комплекс політэхнічнага інстытута — гэтыя і іншыя будыні прынеслі сусветную славу фінскаму архітэктару Алвару Аалто.

У Мінскім доме архітэктара адырылася манаграфічная выстаўка, прысвечаная творчасці выдатнага зодчага. Затым выстаўка наміруецца ў рэспубліцы Прыбалтыкі.

ЦІКАВАСЦЬ ДА ФІНСКОЙ АРХІТЭКТУРЫ

А. АНИКЕЙЧИК. З аклік.

В час дня, ваше превосходительство

НЕПОДАЛЕКУ от него стоял мальчик лет десяти, в длинных штанах, со знаком «ост» на грязной парусиновой рубашке, — видно, выскочил из какой-нибудь мастерской. Мальчишка молча смотрел, как все меньше и меньше становился кусок хлеба. Наконец поручик заметил мальчугана, отдал ему хлеб и погладил по заросшей голове.

Мальчик, жуя на ходу, пошел по набережной.

Астафьев заметил меня, небрежно козырнул и пошел по направлению к станции эсбана.

Войдя однажды в «Медведь», я увидел за столиком Трухина и Благовещенского.

Со слов Закутного я знал, что Благовещенский был начальником военного училища в Лиепае, сдался в плен доб-

ровольно через две недели после начала войны. В Хаммельбургском лагере военнопленных он вступил в «Русскую трудовую народную партию», вошел в состав комитета, одно время преподавал на курсах пропагандистов, ездил по лагерям, читал военнопленным антисоветские лекции.

Рассказывая о Благовещенском, Закутний брезгливо поморщился:

— Наш пострел везде поспел. Хитер, сволота, хитер! Чисто жулит... И не любит, жеребьяча породе, долги отдавать. Братъ берет, а возвращает, когда около его уса- той морды кулаком покрутит.

Закутний оглянулся, наклонился ко мне и доверительно сообщил:

— Будь с ним поаккуратнее. Я его частенько на Новой Фридрихштрассе вижу. Понял?

На Новой Фридрихштрассе в доме 22 находился русский отдел германской контрразведки.

Я догадывался, что Благовещенский крупная птица, но встретиться с ним близко не удавалось. Поэтому я обрадовался, когда Трухин представил меня:

— Познакомься, Павел Михайлович... Генерал-майор Иван Алексеевич Благовещенский.

— Весьма доволен встречей с вами, господин Никандров... Хотя, должен вам сказать, вы, очевидно, человек гордый, никак со мной знакомиться не желали...

— Что вы, господин генерал...

Меня перебил Трухин: — Брось, Иван Алексеевич, задираться, Павел Михайлович мужик свой. Закажи лучше еще бутылочку...

Я не раз наблюдал, как менялось настроение у Трухина. От веселости, разговорчивости за какие-нибудь секунды не оставалось и следа — он умолкал, пил рюмку за рюмкой, бледнел, маленькие, едва заметные глазки наливались кровью. И сейчас Трухин насутился, вылил

остаток водки не в рюмку, а в фужер, опрокинул, скрипнул зубами.

Благовещенский смотрел на Трухина через пенсне — внимательно, настороженно. Я вспоминал слова Закутного: «Хитер, сволота, хитер! Чисто жулит...»

— Не могу вспомнить, — сказал Трухин. — Не могу... С утра вспоминаю и не могу, аж голова разламывается. Не вспомню — с ума сойду...

— О чем ты? — спросил Благовещенский.

— Забыл, как это место называется. На Волге, правый берег высокий, и на самом вершине сосен большой белый дом с колоннами. Вот черт, не могу вспомнить...

Трухин тер бледный, востановил лоб.

— После вспомнишь, — шутиливо сказал Благовещенский. — На трезвую голову.

— Я хочу сейчас... Как гвоздь в башке... Не помню, где именно там было, большевики в нем санаторий устроили, недалеко от Кинешмы.

— Порошино? — подсказал Благовещенский.

— Ничего похожего, — зло ответил Трухин.

— Может, Наволоки?

— Да ну тебя к чертям! При чем тут Наволоки — это же один дым...

— Пучеж, — предложил Благовещенский, — или Решма...

— А вы хорошо знаете волжские места, — вмешался я, — бывали там?

— Я из Юрьевца, — потеплев, ответил Благовещенский. — С Троицкой горы... Глянешь сверху на божий мир, — дух захватывает.

Я подумал: «Еще один земляк! Этого еще не хватало!» Чем черт не шутит, не оказался бы знакомым или, не дай бог, родственником

макарьевского лесоторговца Михаила Петровича Никандрова. Желая предупредить вполне возможные распросы, я решил отвлечь собеседников от волжских воспоминаний.

— Про Волгу и говорить нечего... Но не знаю почему, я люблю Каму. «Камское устье!» Два слова, а в них вся Россия. Утро. Туман над рекой... Гудят паромов. Изумительно. Неповторимо. Или Ока... у Горького две реки-красавицы...

— Вы хотели сказать — у Нижнего Новгорода, — поправил Благовещенский.

— Привык, — виновато сказал я.

— Пора отвыкнуть, — строго заметил Благовещенский.

Но, очевидно, ему не хотелось ссориться со мной, и он примирительно добавил:

— Я тоже Оку люблю. Она поспокойнее... Я в молодости одно время в Муроме жил.

Всю жизнь я вспоминал и буду вспоминать Якова Христовича Петерса. Это он говорил мне: чекист в любом положении не имеет права терять самообладание. Научись так управлять своими нервами, чувствами, чтобы враг ничего не понял, ни о чем не догадался.

С необычайной ясностью я вспомнил: тысяча девятьсот восемнадцатый год. Муром, допрос штабс-капитана Благовещенского... Совершенно верно, он был родом из Юрьевца, сын пола из Соборной церкви. Я вспомнил, как Мальгин спрашивал его:

— Где вы находились в день мятежа, гражданин Благовещенский?

(Продолжение следует).

«ХОЧУ ДОМОЙ!»

(Начало на 3-й стр.)

леграфировал своей семье, чтобы она ни в коем случае не покидала Советский Союз.

Для того, чтобы обратиться в советское представительство с просьбой о возвращении ему гражданства СССР и разрешении вернуться на Родину, Бенциан Самохвалов покинул Израиль и отправился на Кипр.

Не успели в минских архивах пожелать от времени заявления Самохвалова с просьбой разрешить ему «объединиться» со своими родственниками в Израиле, как в различные советские организации потоком хлынули от него слезные послания с мольбой вернуться в Советский Союз. Вот одно из таких писем. Привожу его с небольшими сокращениями, опустив те факты, которые уже известны читателям.

«Начальнику управления охраны общественного порядка гор. Минска. От Самохвалова Бенциана Неймовича, советского гражданина до мая 1967 г., проживавшего постоянно в гор. Минске, теперь без гражданства.»

ЗАЯВЛЕНИЕ.
Вот уже полгода длится мое одиночество и разлука с моей семьей: женой и двумя детьми — дочерью 17-ти лет и сыном четырехлетнего возраста. В этом я никого не могу винить, только самого себя. Получив разрешение и визы для всей семьи, я выехал вперед, но из-за внезапно разразившихся на Ближнем Востоке событий моя семья выехать вслед за мной не смогла. Об этом я несколько не сожалею. Мои дети много выиграли от того, что остались в Советском Союзе. Они должны считать себя счастливыми, что не познали горечь людей, столкнувшихся впервые с неприглядной действительностью капиталистического мира...

Теперь, когда Советская страна отмечает 50-летие Великой Октябрьской социалистической революции, прошу дать возможность нашей семье воссоединиться в Советском Союзе и снова зажить радостной жизнью на советской земле... Я всеми корнями связан с Советской страной, где я родился, вырос, получил бесплатное среднее и дважды высшее образование, причем, когда я был студентом стационара, мне еще выплачивали стипендию. Я участник Отечественной войны... Пусть же смогу я в скором времени отблагодарить вас за содействие в воссоединении моей семьи.

26.X.1967 г.

Есть ведь как. Когда, что называется, припекло, Самохвалов вспомнил о тех благах, которые щедро предоставила ему Советская страна. Раньше, видимо, об этом подумать было невдомек. Но, как говорится, лучше поздно, чем никогда.

Вскоре Б. Самохвалов переехал в Женеву. Международный комитет Красного Креста помог ему устроиться на работу. Человеку, закончившему два высших учебных заведения, хорошо владеющему несколькими иностранными языками, в Женеве с трудом нашлось место рабочего по очистке улиц.

А тем временем в советское посольство и консульство в Швейцарии шли и шли от него все новые письма-ходатайства.

«Консулу советского посольства в Швейцарии. От Самохвалова Б. Н., проживающего: Женева, ул. Боди. 1.»

...Еще и еще раз умоляю вас, зываю к вашим сердцам простить мне мой необдуманный, легкомысленный поступок, выезд за пределы Родины. Я уже расплатился за этот труднопростимый поступок годом

страданий и мучений в одиночестве, на чужбине. При моем состоянии здоровья этот год равносителен десяти годам. У меня кончаются силы. С каждым днем мне становится все труднее выдерживать невыносимое, мучительное для меня положение одиночества. Во имя всего святого, что есть в человеческой жизни, во имя того хорошего, что я успел сделать для своей Родины, во имя моих детей, моего маленького четырехлетнего сыночка умоляю Вас еще и еще раз простить меня и дать мне возможность в ближайшее время вернуться на Родину...

Спасите меня, пока я, доведенный до полного отчаяния, потеряв окончательно душевный контроль над собой, не сотворил какой-либо никому ненужный, нежелательный поступок. Не откажите мне, пожалуйста, в моем последнем, горячем, отчаянном призыве к Вам дать мне возможность опять увидеть свою Родину, свой город, свой дом, моих детей и жену...

С последним трепетом всех моих жизненных сил жду от Вас этого ответа.

Строчки из других писем:

«Умоляю об одной милости, только об одной милости: (Здесь и далее подчеркнута автором писем—В. М.) разрешите мне вернуться домой. Если бы я выехал вместе с семьей, я бы сейчас просил Советское правительство разрешить нам вернуться на Родину и терпеливо ожидал бы это разрешение, ибо я, как глупый ребенок, выехал из Советского Союза, в то время как мне и моей семье место только в Советском Союзе. Я не молод и слаб и не могу больше выдерживать пытку одиночества на чужбине. Если бы мне сейчас сказали, что мне разрешено вернуться в Советский Союз...»

я бы был самым счастливым человеком в мире...»

«Я хочу домой! Я хочу к моим детям и жене! Я больше не могу этого выдерживать.»

«Довожу до сведения Советского правительства следующее: я, погибающий в одиночестве на чужбине, не могу примириться с такой жуткой судьбой. Я готов выполнять любую работу, которую мне предложат: я буду сторожем, буду подметать улицы, все, все, все, только разрешите вернуться. Я пишу и плачу...»

«...Пусть я буду презираем за совершенную мною ошибку, я сам себя презираю.»

«...Я скитаюсь по чужим странам без гражданства, без работы, без своего угла. Не ради меня, ради моих детей прошу я. Это их я ни за что не захотел вытаскивать в капиталистический мир, когда увидел его своими глазами и содрогнулся.»

«Председателю Минского горисполкома. Депутатам Минского Совета депутатов трудящихся.»

Уважаемые товарищи! Вы сейчас будете рассматривать вопрос, можно ли мне вернуться на Родину, в мой дом, к моим детям и жене. Прежде чем принять решение, пожалуйста, выслушайте последнюю просьбу мою... Речь идет о том, вынести мне смертный приговор или вернуть меня к жизни. Не разрешите мне сейчас вернуться домой—значит обречь меня на гибель...

Пожалуйста, простите меня. Очень, очень прошу. Умоляю! Моей жене было сказано в горисполкоме, что моя семья может выехать ко мне. Но ведь это нелегально... Я так же могу взять к себе семью, как тонущий может спасти утопающих.

...Я уже пожилой, очень измученный человек, очень на-

страдавший. Не так уж много мне и осталось. Пожалуйста, проявите же Вашу милость и не дайте мне погибнуть.

С уважением Самохвалова.

Сионистская пропаганда утверждает, будто бы государство Израиль страстно ждет своих «братьев-евреев», ибо здесь «суший рай, земля обетованная». Бенциан Самохвалов, что называется, на собственной шкуре испытал все прелести этого «рая».

Однако идеологи сионизма не унимаются. Они без устали ведут антисоветскую клеветническую кампанию, проповедуют идею «абсорбции», то есть собиранья всех евреев в Израиле, «на земле предков». Для этой пропаганды сионисты не жалеют средств.

Передо мной лежит один из образчиков пропагандистской макулатуры подобного рода — контрабандным путем доставленная в нашу страну изданная в США брошюрка под крикливым названием «Домой!»

«С Новым годом!» — начертано на ее первой странице. Здесь же надпись: «От евреев США евреям СССР». И чуть ниже: «Мы вас не забыли!» Еще это в обрамлении двух многозначительных фото. Слева — марширующие израильские солдаты, справа — флаг государства Израиль на фоне четверки реактивных бомбардировщиков. Тем самым авторы этой грязной книжонки невольно разоблачили свои подлинные цели — они приглашают пожаловать в Израиль для того, чтобы в качестве пушечного мяса принять участие в агрессивных устремлениях сионистской элиты.

Этой элите крайне необходима сейчас дешевая рабочая сила, чтобы заселить оккупированные арабские земли, освоить болота и пустыни.

«Домой, на землю предков!» — кричат ловцы доверчивых душ. Что ж, уехать в Израиль не столь уж трудно. Вернуться назад куда сложнее.

В. МИХАЙЛОВ.

«Советская Белоруссия».

ГАСТРОЛІ НА ЭКВАТАРЫ

З гастрольнай паездкі на Філіпіны вярнулася група навуцэнцаў Беларускага харэаграфічнага вучылішча. Вось што расказвае мастацкі кіраўнік вучылішча А. КАЛЯДЭНКА:

— Наша група, якая складалася з чатырнаццаці мінчан і семіх артыстаў Маскандэрта, аказалася самай шматлікай з усіх савецкіх дэлегацый, што наведалі Філіпіны. Дарэчы, у гэтай краіне пабывалі вельмі нямногія нашы суайчыннікі: да апошняга часу яе кантакты з сацыялістычнымі краінамі былі вельмі абмежаваныя. Савецкіх артыстаў запрасілі праз Камітэт маладзёжных арганізацый СССР Філіпінскія студэнты.

За час свайго знаходжання ў краіне сямі тысяч астравоў мы далі трынаццаць канцэртаў — у сталіцы рэспублікі Маніле, гарадах Бакалод, Кагаян-дэ-Аро і Давао, размешчаным ля самага экватара. Канцэрты праходзілі ў перапоўненых залах.

Мы выступалі ў лепшых тэатрах краіны, у сталічным універсітэце і ў адным з буйнейшых паркаў Манілы. Праграма канцэрта, разлічаная на тры аддзяленні, уключала балетную класіку, характэрныя і народныя танцы. Мы пачыналі свае выступленні «Беларускай сюітай» Генрыха Вагнера, а заканчвалі канцэрт выкананнем мясцовай нацыянальнай песні, развучанай у першыя дні знаходжання на Філіпінах. Асабліва цэпла прымалі глядачы беларускі «Крыжачок» і жартоўны танец «Сапернікі».

Мы сустракаліся з артыстамі трупы нацыянальнага танца «Баяніхан», якія ў мінулым годзе выступалі ў Мінску. З вялікай цікавасцю паглядзелі нацыянальны балет «Мір і Ніса». Рады былі даведацца, што плануецца гастролі ў СССР тан-

цавальнага ансамбля «Філіпінска».

Нашу групу прыняў прэзідэнт краіны Фердынанд Маркас. Ён падкрэсліў, што прыезд савецкіх артыстаў — вялікая падзея ў культурным жыцці Філіпін.

Нам запомніліся сустрэчы і дыскусіі з філіпінскімі студэнтамі. Многія з іх цікавіліся Савецкім Саюзам, жыццём нашай моладзі. Прывыкнуўшы да таго, што за вучобу трэба плаціць, — пачынаючы ад прыёмных экзаменаў і канчаючы наведваннем універсітэцкай бібліятэкі, — сёй-той з нашых суб'яднаў упершыню пачуў пра бясплатнае навучанне ў СССР. Многія студэнты выказвалі жаданне прыехаць на вучобу ў Савецкі Саюз.

Цудоўны выпадак пераканання ў дружалюбных пачуццях простых філіпінцаў да савецкіх людзей прадставіўся нам у апошні дзень гастролі. У манільскім «Лунета-парку» мы далі бясплатны канцэрт пад адкрытым небам. Народу сабралася столькі, што далёка вакол спыніўся ўвесь рух. Пасля заключнага нумара шматтысячны натоўп хлынуў да нашага аўтобуса — кожнаму хацелася бліжэй убачыць савецкіх артыстаў, паціснуць ім рукі, атрымаць аўтограф. Мы доўга не маглі выбрацца з бяскрайняга людскога мора...

Гэты гастрольны маршрут аказаўся ледзь не самым доўгім з усіх, якія калі-небудзь пракладвалі беларускія артысты за межамі сваёй рэспублікі. Мы аб'ехалі амаль паўсвету, пабывалі ў Японіі, Сінгапуры, на Тайвані, амаль месяц правялі на астравах, дзе закончыў сваё апошняе падарожжа славаці Магелан. І ўсюды, дзе давялося выступаць юным мінчанам, яны высока неслі сцяг савецкага мастацтва.

ДУКОРСКАЯ ГАЛЕРЭЯ

Гэты вялікі стары парк быў калісьці ўласнасцю памешчыцкай дынастыі Ашторпаў. Цяпер у ім гаспадарыць жыццядасная вясковая дзетвара. На месцы панскага палаца сёння ўзвышаецца сярэдняя школа. Побач з ёю яшчэ адзін двухпавярховы цагляны будынак — горадзец жыхароў Дукора. У яго пакоях размясціліся гісторыка-краязнаўчы музей і карцінная галерэя.

У карцінай галерэі — творы жывапісу і графікі беларускіх майстроў выяўленчага мастацтва. Толькі Саюз мастакоў БССР перадаў у падарунак музею каля ста твораў.

СВЯТА НА ЛЁДЗЕ

5 дзён (з 4 па 9 лютага) увага аматараў спорту была прыкавана да Ленінграда, дзе праходзіў чэмпіянат Еўропы па фігурнаму катанню. На лёдзе палаца спорту «Юбілейны» выступілі спартсмены з 15 краін. Упершыню ўсе вышэйшыя тытулы еўрапейскага фігурнага катання заваявалі прадстаўнікі сацыялістычных краін: Ірына Радніна і Аляксей Уланаў (СССР) — парнае катанне, Людміла Пахомава і Аляксандр Гаршкоў (СССР) — танцы на лёдзе, Габрыэле Зайферт (ГДР) і Ондраі Напала (ЧССР) — адзіночнае катанне.

Савецкія фігурысты бліскуча выступілі ў Ленінградзе. Знаткі не чакалі сенсацыі, калі на лёд выйшлі Л. Пахомава і А. Гаршкоў — ніхто не сумняваўся ў перамозе гэтай пары. Але музыка, якую выбралі савецкія спартсмены, уразіла нават спецыялістаў і суддзяў: чэмпіёны Еўропы танцавалі пад мелодыі Грыга, Манюшкі,

Бетховена, запісаныя ў сучаснай фарэпіянавай апрацоўцы. Савецкая танцавальная пара Таццяна Вайцюк і Вячаслаў Жыгалін былі трэцімі, а Алена Жаркова і Геннадзь Карпаносаў занялі шостае месца. Цяпер не толькі ў парным катанні, але і ў танцах на лёдзе савецкія фігурысты — заканадаўцы мод.

Як жа размеркаваўся

«ўраджай» медаліў паміж прадстаўнікамі пятнаццаці краін? На першым месцы — Савецкі Саюз — чатыры медалі, у тым ліку два залатыя, адзін сярэбраны і адзін бронзавы. За ім ідзе ГДР — адзін залаты і два бронзавыя; адзін залаты — у ЧССР. Па аднаму сярэбранаму далася Аўстрыі, ФРГ і Францыі. Адзін бронзавы ў Венгры.

Залатыя чэмпіёны І. РАДНІНА, А. УЛАНАЎ, Л. ПАХОМАВА і А. ГАРШКОЎ.

БАЛЛАДА О ТАНКЕ Т-34, КОТОРЫЙ СТОИТ В ЧУЖОМ ГОРОДЕ НА ВЫСОКОМ КРАСИВОМ ПОСТАМЕНТЕ

Михаил АНЧАРОВ

Впереди колонн
Я летел в боях,
Я сам нащупывал цель,
Я железный слон,
И ярость моя
Глядит в смотровую щель.

Я шел, как гром,
Как перст судьбы,
Я шел, поднимая прах,
И автострады
Кровавый бинт
Наматывался на тракт.

Я разбил тюрьму
И вышел в штаб,
Безлюдный, как новый
гроб,

Я шел по минам,
Как по вшам,
Мне дзоты ударили в лоб.

Я давил эти панцири
Черепаш,
Пробиваясь в глубь норы,
И дзоты трещали,
Как черепа,
И лопались, как нарыв.

Зарево вспухло,
Колпак летит,
Масло, как мозг, кипит,
Но я на куклу
Не смог наступить
И потому убит.

И занял я тихий
Свой престол
В весеннем шелесте трав,
Я застыл над городом,
Как Христос,
Смертью смерть поправ.

И я застыл,
Как застывший бой.
Кровеное мой бока.
Теперь ты узнал меня!
Я ж любовь,
Застывшая на века.

БЕЛАРУСКІЯ ЕЛКІ Ў ГДР

Вучоныя-лесаводы з розных краін свету ўжо даўно заключылі міжнароднае пагадненне па абмену вопытам сваёй работы. Згодна з гэтым пагадненнем, шматлікія зарубешныя дэлегацыі часта бываюць у нашай рэспубліцы.

Так, некалькі гадоў назад у Ганцавіцкім лясах пабывала група вучоных-лесаводаў з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Нямецкіх таварышаў зацікавіла наша беларуская елка. У Ганцавіцкім і Круговіцкім лясах вучоныя з ГДР адабралі элітныя дрэвы гэтай пароды, каб потым сабраць насенне.

І вось нядаўна нямецкія лесаводы зноў наведалі Ганцавіцкі лясах, пабывалі ў Круговіцкім лясах, дзе ім падарылі некалькі соцен кілаграмаў яловых шышак з тых самых элітных дрэў.

Пройдзе некалькі гадоў, і на далёкай нямецкай зямлі пацягнуцца да сонца ярка-зялёнымі парэсткамі нашы беларускія елкі.

ГУМАР

— Падумаў, калі я іграў на кларыце, сусед разбіў камнем маё акно.

— Вось дырань! Цяпер ён цябе чэ яшчэ лепш.

— Абвінавачаны, вы пачыны былі адразу ж здаць зноўдзены кашалёк у паліцыю.

— У паліцыі ў той дзень нікога не было, паважаны суддзі.

— А вы наступны дзень?
— На наступны дзень у катальку нікога не было.

— Музей два падлеткі агледваюць мумію і бачаць зерад ёй шведчанку: «2450 г. да н. э.»

— Што б гэта магло значыць?

— Напэўна, гэта нумар аўтамабіля, які яго пераехаў...

— Скажыце, калі ласка, — скажыце пакупніку прадаўцу, — ці ёсць у вас які-небудзь сродак, каб захаваць рэшткі маіх ва ласоў?

— А як жа! Паглядзіце гэтую выдатную пластымасавую каробку.

— Іншаземец, які прыехаў у Лондан, зедзіў дарогу да атэля з за сусога туману. Нарэчце ён знайшоў нейкую кампанію агарожу і шырокія прыступкі. Тут ён сустраўся з другім чалавекам і ўзрадаваўся святай:

— Скажыце, калі ласка, куды я траплю, калі пайду па гэтых прыступках?

— У Тэмзу! Я як раз адтуль.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31,
6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.